

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

ירושלים, ג' חשון התשע"ד
7 באוקטובר 2013

תר"מ 123/20
תר"מ 137/20

העותר: ד"ר דרור לדרמן

נגד

1. עמותת "מרכז מריאן לגיל הרך"	המשיבים בתר"מ
2. מר אבירם דהרי – ראש עיריית קריית גת	: 123/20
1. מר אבירם דהרי – ראש עיריית קריית גת	המשיבים בתר"מ
2. עיריית קריית גת	: 137/20
3. גב' אירית כהן-קזז	
4. החברה הכלכלית לקרית-גת	
5. מר יהודה כהן	
6. עמותת "מרכז מריאן לגיל הרך"	
7. גב' אביגיל מורן-עטיה	

2 עתירות למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות
(דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. בשתי העתירות שלפניי, אשר יידונו יחדיו נוכח זהות העותר, מבקש הוא כי יינתנו מספר צווי מניעה, כמפורט להלן.

תר"מ 123/20

2. בעתירה זו, מבקש העותר כי יינתן צו מניעה נגד המשיבים בגין תעמולת בחירות

עמוד 1 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax

למען המשיב 2 תוך שימוש בכספי ציבור. לטענתו, במהלך חודש ספטמבר 2013, הופצה מטעם העירייה חוברת שכותרתה "מידעון 2013", אשר כוללת את סמל העירייה והמשיבה 1. לטענתו, החוברת כוללת מידע כללי בנוגע לחוגים שונים לילדים המופעלים על ידי המשיבה 1, אולם מרבית החוגים נפתחו שבועות מספר לפני פרסום החוברת. בנוסף, טוען הוא, החוברת כוללת סקירה של פעילויות שביצעה המשיבה 1 לאורך השנה. כמו כן, בחוברת מופיעה תמונה של המשיב 2, לצד מנכ"ל המשיבה 1, אשר היה יושב-ראש מטה הבחירות בשנת 2008 של המשיב 2, ובנוסף "מסייע גם כיום לקמפיין הבחירות של המשיב 2" (סעיף 8 לעתירה). בנוסף, טוען הוא כי חוברת דומות לא הופצו בשנים האחרונות למיטב ידיעתו.

3. המשיב 2 טוען בתשובתו כי החוברת לא נערכה בשיתוף העירייה. כמו כן, העלה טענות שונות בנוגע לאופן התנהלות וקשריו של העותר למתמודדים שונים. המשיבה 1 טוענת גם כן כי דין העתירה להידחות. לטענתה, מדובר ב"מעשה עשוי" כי כל עותקי החוברת הופצו כבר. בנוסף, לגופם של דברים, טוענת היא כי מדובר בחוברת שמופצת ללא כל קשר לתעמולת בבחירות ובאופן קבוע. לטענתה, בחוברת מופיעה רק תמונה אחת של המשיב 2, אשר נכללה בחוברת מתוך שגגה, והחוברת אינה כוללת כל התייחסות לפועלו של ראש העיר או העירייה. בנוסף, לטענתה, דבר המשיב 2 לא נכלל בחוברת זו במכוון ועל מנת להימנע מפרסום תעמולה במסגרתה. בנוסף, מעלה המשיבה 1 טענות שונות לעניין חוסר תום ליבו (לטענתה) של העותר.

תר"מ 137/20

4. בעתירה זו, מבקש העותר שיינתן צו מניעה נגד המשיבים 3, 5 ו-7, שהם לטענתו עובדי הרשות המקומית, ומבצעים תעמולת בחירות למען המשיב 1. במסגרת זאת, מציין הוא כי המשיבה 3 פרסמה בדף הפייסבוק שלה מודעת בחירות מטעם רשימת "תדמית". פרסומים אשר הוסרו לאחר פנייתו של העותר ליועצת המשפטית של המשיבה 2, אולם, לאחרונה תלתה על רכבה וביתה שלטי תעמולה. כמו כן, טוען הוא כי המשיבים 5 ו-7 פרסמו מודעות בחירות בדף הפייסבוק האישי שלהם למען המשיב 1. לבסוף, מציין הוא כי עובדי ציבור רבים נוספים פועלים באופן דומה, ולפיכך, מבקש הוא כי אחייב את המשיבים 2, 4 ו-6 "לסור את עובדי הציבור אשר תחת אחריותם לחוק (סעיף 9 לעתירה).

5. המשיב 1 טוען כי דין העתירה להידחות. במסגרת זאת, מעלה הוא טענות שונות נגד חוסר תום ליבו (לטענתו) של העותר, והתצהיר שצורף לעתירה מגמתי ומכפיש, כדבריו. בנוסף, טוען הוא כי ישנם עובדים שאינם עובדי ציבור, אשר השפעתם גדולה לאין ערוך מזאת של עובדי עירייה על הנעשה בעיר.

6. המשיבים 2-3 טוענים כי דין העתירה להידחות. המשיבה 3 טוענת כי הפרסומים הוסרו מדף הפייסבוק שלה לאחר פניית העותר. לעניין השלט שתלוי על ביתה, טוענת היא כי השלט נתלה ביוזמת בעלה, ללא ידיעתה או אישרה. עוד מציינת היא כי בעלה מתנגד להסרת השילוט. לעניין השלט שנתלה על רכבה, טוענת היא כי הרכב בבעלות בעלה והיא אף אינה מורשית נהיגה בו. המשיבים 1-2 טוענים כי לא פורטה כל עילה למתן צו נגדם.

7. המשיבים 4-5 טוענים גם כן כי דין העתירה להידחות. לטענתם, העותר לא הניח כל תשתית ראייתית למעורבות המשיבה 4 בקמפיין הבחירות של המשיב 1. במסגרת זאת, המשיב 5 טוען כי "כל המודעות אותם צרף העותר לעתירתו ואשר נלקחו לכאורה מ'קיר' הפייסבוק של המשיב 5, כלל לא הועלו לדף זה על ידי המשיב 5. מודעות אלה, כפי שיודע העותר היטב, תוייגו ל'קיר' הפייסבוק של המשיב 5 על ידי מי מחבריו שלא בדיעתו/או יוזמתו של המשיב 5 ומבלי שנדרש ליתן את הסכמתו לכך" (סעיף 9 לתשובה). עוד טוען המשיב 5 כי העותר בעצמו תייג את המשיב 5 במודעות בחירות ב'קיר' דף הפייסבוק שלו. עוד מוסיף הוא כי ב'קיר' הפייסבוק שלו, תוייגו גם מודעות בחירות של מתמודד אחר, מר חיים אברג'יל וסיעתו, שהוא יריב של המשיב 1. כמו כן, טוען הוא כי המגבלות בדבר תעמולת בחירות אינן חלות עליו, זאת, משום שתפקידו אינו כולל סמכות מינהלית או תפקיד שרוך בו מגע עם קהל.

8. המשיבה 6, טוענת גם היא כי דין העתירה להידחות. לגישתה, יש למחוק אותה מן העתירה, נוכח העובדה שהעותר אינו מבקש כל סעד נגדה. כמו כן, טוענת היא כי העתירה היא בגדר "מעשה עשוי", נוכח העובדה כי המשיבה לא הייתה מודעת לפרסומים של המשיבה 7, וכי ערכה עימה בירור והאחרונה הודיעה כי הסירה את הפרסום נשוא העתירה מדף הפייסבוק האישי שלה מיוזמתה. כמו כן, המשיבה 7 שלחה מכתב לעותרת בו הצהירה כי "אין בכוונתה לפרסם כל פרסום נוסף הנוגע לבחירות לרשויות המקומיות וזאת עד למועד הבחירות הקרוב" (סעיף 12 לתשובה). לבסוף,

טוענת המשיבה 6, כי המשיבה 7 אינה בגדר עובדת רשות מקומית, ולכן האיסורים הקבועים בחוק אינם חלים עליה. זאת, משום שהמשיבה 6 היא בגדר עמותה פרטית. המשיבה 7 אישרה את האמור בתשובה מטעמה.

9. עוד אציין כי העותר הגיש בקשה להגשת תגובה לתשובת המשיבים. עיינתי בתגובה לגופה שצורפה לבקשה.

התשתית הנורמטיבית

10. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בנכסי ומשאבי כספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות".

11. האיסור לשימוש בעובדי רשות מקומית למען תעמולת בחירות קבוע בסעיף 75 לחוק הרשויות המקומיות, ועל פיו:

"עובד המדינה, כולל עובד שירות התעסוקה, רשות הפיתוח וכן עובד של רשות מקומית, של הסוכנות היהודית, של הקרן הקימת לישראל או של רשות השידור, אשר יש להם סמכות מינהלית, לרבות סמכות לפי תקנות ההגנה (שעת חרום), 1945, או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לא יקחו חלק בתעמולת הבחירות בתחום רשות מקומית שבה מתקיימות בחירות."

12. ביום 4.7.2013, פרסם נציב שרות המדינה הודעה מספר עג/19, בעניין הבחירות לרשויות המקומיות. במסגרתה, נקבעו איסורים החלים על כלל עובדי מדינה בקשר עם תעמולת בחירות, וביניהם, איסור על עובדי המדינה לפעול באופן שיכול להתפרש "כאילו נועדו לקדם אינטרס של מפלגה כלשהי או מועמד מסוים" (סעיף ה' 1 להודעה). במסגרת זו, צוינו הכללים המרכזיים הקובעים מה נחשב לתעמולת בחירות, ובין היתר צוין שם כי כתעמולה בהקשר זה ייחשבו "הטפה ישירה למען מפלגה כלשהי או מועמד כלשהו... דברי שבח לתכונות ולכושר של מועמדותיהן" (סעיף 12 להודעה).

13. כמו כן, בהודעה צוינו איסורים על קיום פעילות פוליטית במוסדות ממשלתיים. בין היתר, נקבע כי "אסור לערוך במשרד ממשלתי, במוסד או במתקן ממשלתי, בשעות העבודה או לאחר שעות העבודה, אסיפה, הרצאה או פעילות דומה מטעם מפלגה, או על בסיס של השתייכות מפלגתית או בעלת אופי מפלגתי" (סעיף 3 להודעה).

14. עוד יש לציין כי המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי מדינה חלה מכוח הפסיקה גם על עובדי הרשויות המקומיות (השוו: הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1902; ער"מ 259/96 שמא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, סעיף 4 (1996)).

15. הרציונאל בבסיס האיסור הוא כי שימוש בעובדי ציבור למען קמפיין פוליטי של נבחר ציבור מכהן פוגע בעיקרון השוויון בבחירות, בעקרונות של מנהל תקין וחסר פניות, בטוהר השירות הציבורי, ובאמון הציבור (ראו: תר"מ 93/18 צור נ' ניצן (28.10.2008), השופט א' ריבלין).

16. בחינה אם עובד ציבור לקח חלק למען תעמולת בחירות או אם משאב ציבורי שימש בקשר עם תעמולת בחירות, תיקבע בהתאם למבחן הדומיננטיות. במסגרת זאת, נקבע כי יש להתחשב במועד הפרסום, יוזם דבר הפרסום, האם מדובר בפרסום שנעשה באופן קבוע או באופן מיוחד לקראת הבחירות. כמו כן, קבעתי כי ככל שפרסום מטעם מועצה מקומית מפורסם בסמיכות רבה יותר למועד הבחירות, תתגבר הנטייה לקבוע כי מטרתו הדומיננטית היא להשפיע על הבוחרים באופן אסור (ראו: תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013)). לכך יש להוסיף ולציין כי לגישתי, יש לנקוט בכל הנוגע לתעמולת בחירות אסורה בגישה מחמירה – בבחינת "אם יש ספק אין ספק" (תר"מ 15/20 דוידי נ' בוטקילה פסקה 5 (13.6.2013)).

דיון והכרעה - תר"מ 123/20

17. דין בקשה זו להידחות. ראשית, בהתאם להצהרת המשיבה 2, החוברת הופצה ללא שימוש במשאבי העירייה. עם זאת, החוברת עושה שימוש בסמלי העירייה, ולפיכך עולה החשש כי תושב יסבור כי מדובר בפרסום מטעם המועצה המקומית (ראו: תר"מ 98/20 לייטנר נ' לב (10.9.2013)). שנית, עיינתי בחוברת, ועל פי מבחן הדומיננטיות, השתכנעתי כי אין בה כדי להוות תעמולה אסורה למען המשיב 2. אמנם, תמונה אחת שלו כלולה בה. אולם, מקבל אני את טענת המשיבה 1 כי התמונה שורכבה לחוברת בשגגה, וכך או כך, הערך הדומיננטי שבחוברת הוא אינפורמטיבי ולא תעמולתי.

דיון והכרעה - תר"מ 137/20

18. דין העתירה להתקבל בחלקה. בפתח הדברים, אציין כי יש לדחות את טענות

העותר לעניין המשיבים 1, 2, 4 ו-6. לא הוכח כל קשר בין פעילות העובדים השונים לבין מעסיקיהם.

19. לעניין המשיבה 3, ראשית, נוכח העובדה כי המשיבה הסירה את הפרסומים מדף הפייסבוק שלה, ונוכח העובדה כי הרכב עליו מצוי השלטים אינו בבעלותה, יש לדחות את הבקשה לעניין זה. לעניין השלט התלוי על ביתה, בתר"מ 87/20 ושימת מהפך נ' רוכברגר (8.9.2013) (להלן: עניין רוכברגר), קבעתי כי "שלט המוצב על גבי בית, ניתן להניח כי הוצב בידיעתו, או לכל הפחות ללא התנגדותו, של בעלי הבית" (שם, פסקה 12). במקרה דנן, המשיבה טוענת, ומגבה טענתה זו בתצהיר, כי השלט נתלה ללא ידיעתה, ובעלה מתנגד להורדתו. עם זאת, מצאתי פגם בהותרתו של השלט על כנו. אכן, הסרת השלט יש בה משום פגיעה בחופש הביטוי הפוליטי של בעלה. ולכן, פעולה זו תיעשה רק מקום שקיימת ודאות קרובה לפגיעה באינטרס הציבורי, ובענייננו – שוויון בין המועמדים וטוהר הבחירות (השוו: תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013); תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). במקרה דנן, נוכח חשיבותה של שמירה על הניטרליות של עובד ציבור (ראו: תר"מ 44/20 מרציאנו נ' ניצן (5.8.2013)), ונוכח תפקידה הציבורי הבכיר בעיריית קריית גת, ניתן בזאת צו להסרת השלט התלוי על ביתה של המשיבה 3. דומה, כי קיימת ודאות קרובה לכך שתושב, אשר השלט האמור יקרה בדרכו, יעלה בדעתו כי המשיבה – בהיותה עובדת ציבור בתפקיד בכיר – תומכת במועמד זה או אחר. בשולי הדברים יצוין, כי המשיבים לא צירפו תצהיר מאת בעלה של המשיבה 3 לפיו מתנגד הוא להסרת השלט.

20. לעניין המשיב 5, ראשית, יש לדחות את טענותיו כי האיסור לתעמולה לא חל בענייננו. בתב"כ 3/19 אמסלם נ' סיעת ש"ס (26.12.2012), קבע השופט א' רובינשטיין כי האיסור הקבוע בסעיף 130(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (שזוהה בתוכנו לאיסור הקבוע בסעיף 75(א) לחוק הרשויות המקומיות) חל גם על עובדי תאגידים עירוניים. בהחלטות קודמות, קבעתי כי האיסור הקבוע בסעיף 75(א) חל גם בכל הנוגע לעובדי רשויות מקומיות שאינם בעלי סמכות מנהלית או עבודה מול קהל (ראו לדוגמא עניין רוכברגר). מכך עולה כי האיסור על תעמולה חל גם על עובדי ציבור בתאגידים עירוניים בבחירות לרשויות המקומיות.

21. עיינתי בנספחים שצירף העותר. ניתן לראות בבירור כי מרבית הפרסומים אכן לא

פורסמו על יד משיב 5, והוא אכן אך ורק תויג בהם. בגין פרסומים אלו, לא ראיתי לנכון ליתן צו. כן אציין כי מן הראוי שעובד ציבור, כדוגמת המשיב 5, ימחק מ'קיר' הפייסבוק שלו פרסומי תעמולה לטובת מועמד בבחירות, אף אם הוא לא פרסם בעצמו. ניתן להניח כי תושב אשר ייכנס לדף הפייסבוק של המשיב 5, לא ישים לב אם מדובר בפרסום אשר המשיב תויג בו, או פרסום שפרסם הוא בעצמו. להבא, על עובדי ציבור ורשויות מקומיים החובה למחוק מדף הפייסבוק שלהם פרסומי תעמולה, בין אם פרסמו אותם בעצמם ובין אם לאו.

22. עם זאת, חלק מן הפרסומים על גבי 'קיר' הפייסבוק של המשיב 5 כן פורסמו על ידו. לדוגמא, בפרסום מיום 16.9.2013, שצורף לעתירה, ניתן לראות בבירור כי המשיב 5 פרסם בעצמו תמונה בדף הפייסבוק הפרטי שלו, הכוללת שלט בחירות למען המשיב 1 ורשימתו. לא יכול להיות עוררין כי על פי מבחן הדומיננטיות, פרסום שלט בחירות של מתמודד בבחירות מהווה תעמולת בחירות. לפיכך, ניתן בזאת צו האוסר על המשיב 5 לקיים תעמולה אסורה עד למועד הבחירות.

23. עוד אציין כי אין נפקא מינא אם על 'קיר' הפייסבוק שלו קיימים מודעות לטובת מועמדים אחרים, ואין בכך כדי "להכשיר" תעמולה זאת או אחרת. החוק אוסר על תעמולה למען מועמד זה או אחר. תמיכה במספר (או בכל המועמדים) גם היא אסורה.

24. לעניין המשיבה 7, רשמתי בפניי את התחייבותה, כי הפרסום נשוא העתירה הוסר, וכי היא מתחייבת שלא לפרסם פרסומי תעמולה עד למועד הבחירות. במצב דברים מעין זה, לא מצאתי צורך ליתן צו נגדה. משכך, לא מצאתי לנכון להתייחס לסוגיית תחולת האיסורים על תעמולה בעניינה.

25. כן אבקש לציין כי המשיבה 6 כותבת בעצמה כי "בימים אלו ממש, מתבצע תהליך של אסדרת מעמדה של העמותה – מעמותה פרטית לעמותה מעין-עירונית" (סעיף 23 לתשובת המשיבה 6). לכך יש להוסיף את נייר העמדה של הוועדה למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות מטעם משרד המשפטים בעניינה של המשיבה 6, שצורף לעתירה בתר"מ 123/20. על פיו: "קיימת זיקה חזקה וארוכת שנים בין העמותה ובין העירייה... התרשמה הוועדה כי על אף שנטען כי העמותה היא גוף פרטי, הרי שלאמיתו של דבר, בפועל, נראה כי יש לראות בה כתאגיד עירוני" (סעיף 9

לנייר העמדה מיום (1.7.2012). במצב דברים מעין זה, מסופקני אם לעניין תעמולה, אין לראות בעובדי המשיבה 6 כעובדי ציבור כטענתה.

26. סוף דבר, תר"מ 123/20 נדחה כאמור לעיל. תר"מ 137/20 מתקבל בחלקו כאמור לעיל. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ג' בחשוון התשע"ד (7.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20